

Inserati se sprejemajo in volja
tristopna vrsta:

8 kr., če so tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskani se
sena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemar velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 "
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Medijatovi hiši,
št. 15.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Interpelacija slovenskih državnih poslancev.

Z Dunaja, 26. novembra.

Notranjski državni poslanec Obreza in nje govi slovenski tovariši so danes v državnem zboru izročili sledečo interpelacijo, katero so podpisali razun njih tudi še vsi tukaj navzoči poslanci Hohenwartovega kluba, in ki je napravila veliko zavzetje, ker opominja nekoliko na tisti glasoviti krah, ki je še vsem v živem spominu.

Interpelacija do prevzvišenega ministra za brambo dežele.

S pogodbo sklenjeno 10. septembra 1878 s podvzetnikoma Abendroth-om in Seidel-nom, in s pogodbo sklenjeno 3. decembra 1878 z Abendrothom samim je c. kr. vojno ministerstvo podvzetniku Abendrothu izročilo prevažanje cesarskih reči med Metkovičem in Mostarom pa Sarajevim, ki so jih potrebovali za preskrbovanje c. kr. vojne v Bosni in Hercegovini.

Vsled tega je Abendroth poslal več agentov (mešetarjev) na Kranjsko in Primorsko, ki so najemali voznike za to podvzetje; ti mešetarji so voznikom obetali prav ugodno voznino in ob enem povračilo popotnih stroškov od Trsta do Metkoviča in nazaj za preskrbovanje konj in voznikov za ves čas sklenjene pogodbe.

Nabiranje voznikov se je vršilo tako, da se je zdelo, kakor da bi bilo visoko vojno ministerstvo samo prevzelo poroštvo. Povsod se je posebno povdarjalo, da je Abendroth c.

kr. ritmajster; pri obravnava z najemniki so se povsod zaznamovali župani kot posredovalci, ki bodo pri izplačevanju posredovali; pri vsih oglasih nabitih po občinah odlikovale so se na čelu besede: „C. kr. prevaževalno podvzetje,“ in vojaško mestno poveljništvo v Trstu je na pogodbe pritisnilo c. kr. orla. Kdo bi se tedaj čudil, da se je pri takih okoliščinah na sto in sto prebivalcev na Kranjskem, zlasti v okraju postojnskem in logaškem, pa na Primorskem, zlasti v okraju Novograjskem in Goriškem, in tudi na Dalmatinskem odločilo, z Abendrothom iti v Metkovič, ter so se iz Trsta s konji in vozovi prepeljali v Metkovič.

Pogodili so se, da se bode zaslužena voznina izplačevala vsakih deset dni. Pa žalibog, da se izplačevanje prav nobenkrat ni vršilo natančno po pogodbi in za vse voznike. V začetku je Abendroth voznikom plačeval nekoliko na račun, čez nekaj tednov pa je to opustil, dasi so vozniki nepretrgano prevaževali blago, ker so se nadejali, da bodo naposled vendar le dobili svoje plačilo.

Ljudje so med tem, kakor je znano, trpeli veliko nezgod, pomanjkanje, siromaštvo in lakoto, in dokazano je, da je mnogo konj in celo tudi nekaj ljudi vsled strašnega trpljenja in pomanjkanja konec vzelo.

Skoz celo poletje l. 1879 so Abendrothovi vradniki voznike z raznimi izgovori in obljubami slepili ter jim sem ter tje tudi nekaj prav malega plačali, dokler se niso nesrečneži prepričali, da so bili grdo osleparjeni.

Ti ubogi ljudje iz naj bolj siromaških okrajev na Krajskem in drugje imajo silno veliko od

Abendrotha tirjati. Iz postojnskega okraja na pr. ima 299 voznikov tirjati 159.840 gl., iz logaškega okraja pa 47 voznikov 16.007 gl. Samo iz postojnskega in logaškega okraja imajo tedaj ljudje od Abendrotha tirjati strašni znesek 175.847 gold.!

Ravno taka je z vozniki na Primorskem.

Pokazalo se je pa, da Abendroth nima nič premoženja, in da ga tudi tedaj ni imel, ko je to velikansko prevažanje prevzel, ter je moral za varstvo vložiti denar (kavcijo) na posodo vzeti. Kakor smo pozvedeli, je bil pa račun med Abendrothom in vojaškim oskrbništvom do 27. avgusta tak-le:

Tirjati je imel:

Za prevaževanje vsled pogodbe 472.900 gl. in kavcije 10.000 goldinarjev (tedaj skupaj 482.900 gl.).

Prejel pa je:

Odškodnine za hrano in mrvo 73.700 gl., prevoznine za Loyda 77.200 gl., odškodovanja za spridene reči 21.500 gl. in lastne plače do 10. maja 1879 — 310.000 gl., toraj skupaj 482.400 gl.

Abendroth je imel tedaj omenjenega dne od vojaštva tirjati še kakih 500 gl. Iz odloka c. kr. deželnega predsedništva kranjskega od 23. oktobra 1879, št. 2062, pa je razvidno, da je na ta zaslužek Abendrothov vknjiženih že 19.884 gl. 89 kr. drugih dolgov!

Vsled tega bodo vsi vozniki zgubili ves svoj zaslužek, kar je pri mnogih vse njihovo premoženje, in revščina se bo zlasti še posebno pokazala, ko bodo morali vozniki plačati svoje na upanje kupljene konje in vozove, in

Kako sem se jaz likal.

Črtice za poduk in kratak čas.

XXXVII.

Četrto šolo sem izdelal, ne z odliko, pa vendar s prav dobrim prvim redom. Največ je tega kriva bila matematika in geometrija, ker za to oboje nisem imel pravega veselja; sploh se s črtami in številkami še do zdaj nisem mogel sprijazniti in slab računar bom ostal menda vse svoje žive dni. Tem bolji sem bil v jezikih — izvzemši slovenskega, ktere ga pa nobeden ni znal, ker se ga nismo učili; vse, kar smo počeli v tem, je bilo branje in deklamovanje, če se je kdo hotel kaj naučiti; jaz sem se naučil „Hojo na plavž“, nemških pa veliko Schillerjevih, Uhlandovih in drugih. Kako sem „deklamiral“, ni treba prašati, moj jezik in glas nista bila piškavega oreha vredna.

Naš gospod kaplan se je bil v tem preselil na Šmarno goro, toraj je bila moja „Mekka“ o počitnicah zdaj ta gora. Toda kaj bom počel vsa dva dolga meseca doma, ko so me skoro vsi farani gledali kakor psa v cerkvi! Nekaj dni ostanem še doma, potem naznanim očetu, da grem po svetu. V Ljubljani sem namreč slišal pripovedovati svoje sošolce in druge, kako pri-

jetno je študentom potovati po svetu; po farovžih in grajščinah jih povsod vijudno pogostujejo in stiskajo jim še kaj okroglega za popotnico v roke. Dajmo poskusiti, če bo šlo; če ne, pa pridem nazaj, saj ne grem do konca sveta! Tudi je sem ter tje kaj sošolcev, ktere lahko obiščem, kosila bom že dobil pri vsakem. Toda samemu potovati je dolgočasno, ali kje dobiti tovarša? Nič ne dé, saj je svet lep, povsod kaj novega, hajdimo!

Oče niso nič rekli, ampak podkovali mi čevlje in naredili mi z usnja torbo, mati so spravili eno srajco vá njo ter dali šest grošev popotnice. Jasnega jutra zgodaj se najem še žgancev in kislega zelja, potem jo pa mahnem proti Loki, kjer sem imel dva dobra prijatelja sošolca. Sprejmeta me prijazno, razkažeta Loko, potem jo pa jaz mahnem po dolini proti Selcem. To je bilo veselje! S prijateljema smo ga bili izpraznili bokalček, jaz sem ga dobil pod kapo ravno toliko, da se mi je zdel ves svet raj; žvižgal sem vso samotno pot in deklamiral vodi in hribom svoje nemške in tudi edino slovensko. Tako pridem do Selc, da komaj vem, le noge me na podplatih nekoliko pek. Le brž čevlje dol in z nogami v mrzlo čišo, do, ki teče ob potu! Ha, to dobre dé!

Čez kake pol ure počivanja so mi tudi misli zopet zbrane in storjen sklep, da se bom oglašil pri gosp. župniku za popotnico, ker sem imel le še dva groša. Kmalu sem pred cerkvijo in pokopališčem. Stoj! Klobuk z glave, tu počiva prvi blagi mož, ki me je učil pisati in brati. S klobukom v roki stopim na pokopališče in iščem kamena z znanimi napisom. Najdem ga, ni velik ne lep, a beseda „Fik“ mi ga izdá. Pred njim postojim in gledam v zemljo, ki pokriva zdaj še le kosti blazega ranjcega gospoda; po par očenaših zá-nj otresem hridkost srca, ki se ga je bila prijela, in se ozrem po farovžu. Pokaže mi ga fantič. Pred njim sedi v senci na klopi duhovnik zamišljen v knjigo, a ko sliši moje plašne korake, se ozre in praša:

„Kaj novega?“

„Pauper studiosus sum, peto viaticum“ — rečem jaz nekoliko srčneje, ker se mi gospod prijazen zdi, in mu molim svoje šolsko spričalo in ubožni list.

„Tako, tako? Pauper studiosus — viaticum? Od kod?“ — praša gospod nemški.

Jaz imenujem svoj kraj in podam oba spričevala, ktera on pogleda, potem pa se obrne zopet k meni:

jih bodo njih sami po sebi revni upniki pri sodnijah začeli tožiti in rubiti.

Marsikteri gospodar, ki je v Bosni trpel skoraj nadčloveške težave ter si pošteno zaslužil denar, s katerim je mislil svoje dolgove plačati, bode tedaj prišel ob hišo in posestvo, med tem ko se gospod Abendroth, ki menda tukaj na Dunaji živi, pri obilnem premoženju svoje žene prav dobro počuti in ga ne more nihče na odgovor klicati.

Pri tako žalostnih okoliščinah, ki visoki vladi niso mogle biti neznanne, si drznejše podpisani provzvišenega ministra za brambo dežele vprašati:

1. Kako je bilo mogoče, da so se v jeseni l. 1878 omenjenemu Abendrothu, ki je bil kot nepremožen in za taka podvzetja nesposoben človek na Dunaju znan (kar bi bila zamogla vsaj policija pojasniti) tako velikanska podvzetja izročila in sicer izročila, ne da bi se bila prej razpisala v uradnih listih zaradi cenejše ponudbe?
2. Hoče li vlada pomagati ali kaj storiti, da bodo prej omenjeni vozniki iz Kranjskega in Primorskega dobili svoje plačilo? Na Dunaju 24. novembra.

Obreza, Klun, Poklukar, Vošnjak, Winkler, Vitezič, Bärnfeind, Vallussi, dr. Pauli, Schneid, Doblhammer, Zehetmayr, Graf, Giovannielli Jan. in Ignac, Borelli, Vojnovič, Supuk, Monti, Gentilini, Hippoliti, Karlon, Oberndorfer, Schmidbauer, Liechtenstein Alfred in Alojzij, Fuchs, Lienbacher, Herman, Fischer, Negrelli, Pfeifer, Hormuzaki, Margheri, Nabergoj.

Od besede k dejanju!

„Verba movent, exempla trahunt“, pravi latinski pregovor, besede ganejo, izgledi vlečejo. Pri nas imamo mnogo narodnjakov v besedi, pa malo v dejanju. V teoriji je marsikdo prepričan, da so naše ideje dobre, a praktično izpeljati jih neče, bodisi iz komoditete, bodisi iz bojzljivosti, bodisi iz stare nemškvalne navade itd. Navedimo le nekaj izgledov. Naša duhovščina je prvi steber narodne stranke, v teoriji zagovarja pravice slovenskega jezika, v praksi pa je nje uradni jezik — nemški. Učitelji so mnogi še narodni, pa na svojih

shodih debatirajo v — nemškem jeziku. Narodni advokati znajo navdušeni govoriti o pravicah slovenskega jezika in o potrebi slovenskega uradovanja, pa v svojih pisarnah pišejo vse — nemški. Narodni trgovci korespondirajo — nemški, obrtniki pišejo svoje račune — nemški. Pisarne, ki uradujejo v domačem jeziku, imamo v Ljubljani le te-le: Marijna bratovščina, (od lani, kar je g. Regali nje predsednik), banka „Slavija“ (ki jo vodi g. Hribar, ki je v tem bela vrana, da že od nekdanje pravice slovenskega jezika brani energično in dejansko, ne samo v teoriji); potem vredništva slovenskih listov, in nekoliko slovenščine se piše tudi pri notarju, g. dr. Zupancu. Kar je nam znano, nimamo potem v Ljubljani nobene slovenske pisarne več.

To je pa zelo zelo žalostno. Če sami svoj jezik tako malo spoštujemo, kako hočemo zahtevati, da bi ga spoštovali tuji uradniki? Če taki ne rabijo slovenščine, ki jo dobro znajo, kako jo bodo rabili taki, ki jo komaj za silo lomijo?

Mi upijemo po slovenskem uradovanju. Pa da tega nimamo, krivi smo največ sami. Kjer se le kak posamezen človek prepira z uradniki in zahteva slovensko uradovanje, se mu le posmehujejo ter ga imajo za prenapetnega; ako bi pa vsak to zahteval, potem se bo občni želji kmalo vstreglo. Mnogo je tu kriva bojzljivost. Ljudje se bojé, da bi pismo ne prišlo na svoje mesto, ako bi se naslov po slovenski pisal, zato ga pišejo nemški, in namesto kraje zapisati v lepi slovenščini, kakor: Poljane, Novomesto, Postojna, Sevnica, Kozje, Mozirje itd., pišejo raje grde pokveke, izmišljene po nemških birokratih, kakor: Pölland, Adelsberg, Lichtenwald, Drachenburg, Prassberg, Franz (!), Rappelgeschüss (Račje selo), Schweinsdorf (Sinja vas), Gesindeldorf (Družinska vas) itd. Rudečica zavednega Slovenca oblije, če vidi, da se slovensko ime tako očitno sramoti s takimi imeni, in da so ta imena oficijalna! Pa Slovenci jih sami pišejo za naslove na pisma in v sodnijskih pismih ravno tako. Če bomo adrese vse slovenski pisali, se bodo poštni uradniki vendar enkrat naučili slovenske geografije, in do tje, da se je naučé, menda ni taka nesreča, če se nekaj pisem zgubi!

Pri sodnijskih stvareh sta pa dva zadržka: prvi je, da nekateri misli, da bo tožbo zgubil,

če jo bo slovenski pisal, in da takoj zgubi „beneficium boni viri.“ Ne verujemo, da bi bilo ta bojazen opravičena, ker s takim sumom bi izrekli prehudo sodbo o naših sodnikih; to bojazen smemo tedaj všteti med votle strahove.

Drugi zadržek je ta, ker naši uradniki se res niso nikoli učili slovenskega uradovanja, in tu pridejo stvari na vrsto, ko je treba paziti na vsako besedo; kdor se ni učil, ne more tedaj slovenski uradovati. Slovenska pravna akademija nam je tedaj neobhodno potrebna, ako hočemo imeti kedaj slovensko uradovanje pri sodnijskih in političnih uradih. Brali smo te dni v tukajšnjem slovenskem dnevniku, da se hočejo slovenski juridični študentje na Dunaji sami vaditi v slovenskem uradovanju. Ta sklep je res hvalevreden, pa če bi prav dijaki pri tej misli vztrajali, kar pri mladini ni verjetno, posebno ker je z drugimi predmeti zadosti obložena, ne obetamo si vendar ne dosti sadu od tega, kajti če prav sestavijo juridično terminologijo, kdo jo bo pa potrdil, sankcioniral? Nazadnje bo vendar vsak po svoje pisal in potrebne edinosti bo konec. Brez edinosti v terminologiji pa ni juridičnega uradovanja.

„Vsaka teorija je temna“, je rekel Göthe, in nič nam ne koristi, ako smo v teoriji edini, ako pa teorije ne prestavimo v dejansko življenje. „Verba movent, exempla trahunt.“ Dokler bomo samo dokazovali potrebo slovenskega uradovanja, bomo morda koga prepričali, pa v praksi bo vendar vse pri starem ostalo.

Začnimo najprej sami slovenski pisati, potem bomo tudi druge k temu prisilili. Ne čakajmo, kdaj nam bo vlada slovensko uradovanje vsilila, kdaj ga bo dekretirala; ona bo to storila le tačas, kekar uradovanje v drugem jeziku več mogoče ne bo, kekar nihče ne bo hotel drugzega jezika znati, ko slovenskega. Poglejmo tržaške Lahe. Komaj pest jih je nasproti nam Slovincem, pa imajo vse uradnje laške. Zakaj? Zato, ker nečejo drugzega jezika znati, ko svojega laškega. Lah govori in piše le laški, tržaški advokati pišejo vse v laškem jeziku, in če Lah prav nemški zna, se vendar pred uradom zataji in neumnega naredi, in če mu pokažeš cekin, ne bo govoril drugače, ko laški. Tako so delali tudi na Beneškem, in so raje najhujše pretrpeli, ko da bi se bili odkrili svoji narodnosti. S tem so nemško uradovanje čisto nemogoče storili. Pri nas bi se reklo, da je to trma. Pa to ni trma, ampak

„Najbolji ne, pa vendar med prvimi. Boš gotovo tudi lačen in žejen že, če si z Loke prišel. Stopi za mano.“

Jaz spustim zdaj pridrževano sapo in grem z njim v sobo. Tu pokliče kuharico in jej ukaže prinesiti kruha in vina, pa če je še kaj drugzega za zobe, potem se spusti z mano v pogovor. Nekaj njegova vlnudnost, nekaj vino in bedro mrzle pečene piške mi razveže jezik tako, da sem mu pravil vse, kar sem vedel, in skoro pozabil, da se ura le naprej pomika. Vendar se spomnim tudi tega in opomnim, da bom moral iti.

„Kam boš šel? Saj bo skoraj noč!“ — mi reče prijazen gospod — „ne mudi se ti ne in vtujen boš tudi od dolzega pota. Saj je pri nas že še ktera postelja in zdaj bota prišla še kaplana. K nam tako le redko pride kdo z Ljubljane.“

Se ve, da je bilo meni to neizrekljivo všeč, ostal sem, dobro večerjal, se z gospodi pogumno zabaval in spal na dobri postelji, kakor da bi me bil kdo ubil. Ni me zbudilo ne jutranje solace ne mašni zvon, ampak še le gospod župnik, ki je poklical me zavoljo

zajutruka. Zopet veliko sklenico kave in obilno kruha! Po zajutruku se zahvalim po okornih besedi za vse, gospod pa mi stisne še več šestic v roko in reče:

„To je viaticum od nas vseh. Tu pa pisnice, ki ga oddaj v Zalem logu gosp. župniku. Je prav prijazen gospod, boš videl. Srečno pot!“

Kdo more popisati moje občutke, ko sem od Selc marširal proti Železnikam! Solnce zunaj, solnce v meni, kar vriskal sem in skakal radosti. Oh, da bi bila oče in mati priča moje sreče! Pa reveža zdaj doma delata, jaz pa tako živim prijetnosti življenja.

Pridem v Železnike. Tam je bival sošolec. poiščem ga in najdem. Šla sva ogledat trg, ki se mi je prav čuden in črn zdel, tudi plavže in zdaj sem še le sprevidel, kako strašno bi bilo Fridolinu v „Hoji na plavž“, če bi ga bili v tako peč vrgli. Tudi sošolec me je po svoje pogostil in spremil naprej do ovinka blizo kapelice na Suši. Tam sem posebno občudoval strmo bregovje in silno skalovje po vodi predrto, potem jo pa mahal sam proti Zalemu logu, kjer sem imel oddati pismo. „Vse mi je

bilo novo, tako daleč od doma še nisem nikdar bil, to bodo oče strmeli, če jim bom pravil, kaj sem videl!

Ves očaran pridem do Zalega loga, tam zavijem v farovž, kterege moja bistrumnost brž najde med drugimi hišami. Gospoda župnika najdem na vrtu pri sadnih drevesih, ki so bili zelo polni. Podam mu pismo, on ga odpre, prebere, potem pa praša slovenski:

„Popotni dijak toraj? Kam gre pot?“
„Na Bohinj in potem preko Bleda nazaj domú ali pa kam drugam“ — odgovorim jaz nemški in mu molim tudi oba spričevala.

Gospod ju pogleda, pomajé z glavo, vpre oči v mene in praša:

„Ali nemški govorite rajše in lajše ko slovenski?“

„Se ve da“ — je moj odgovor — „v Ljubljani govorimo le nemški, kranjski se nič ne obraja.“

Gospod na to nekoliko mrmra, pa me zopet praša: „Ali se vam mudi naprej? Menda ne. Ostanite danes pri meni, bi vam rad marsikaj povedal.“

Zakaj bi ne bil ostal? Kraj mi je všeč,

posnemanja vredna značajnost in spoštovanje do svojega jezika, do svojega naroda, do samega sebe.

Kolikokrat smo to že Slovencem v uho trobili — brez vspeha! In kolikokrat bomo to morali še ponavljati?! Ali so res Slovenci neobčutljivi, kakor drva, da jim nobena prepričevalna beseda do srca ne seže?! Tužna nam majka!

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 28. novembra.

Kako krivična je bila prejšnja vlada in **ustavoverna** stranka v narodnem obziru, je vidno iz sledečih številk: Na Českem je bilo prošlo leto 21 nemških in 15 českich državnih srednjih šol s 8036 českimi in le 4540 nemškimi učenci. Država je plačala 458.920 gl. za nemške in le 425.195 gl. za česke šole; toraj plača vlada za vsacega nemškega učenca poprek 70 in českega 50 gl. na leto. Zgoraj omenjena številka za nemške srednje šole je pa še premajhna, v resnici je vlada plačala za vsacega nemškega učenca 101 gl.

24. t. m. so bile v **Pragi** občinske volitve. Izvoljeni so izključljivo od českega volilnega odbora priporočani kandidatje. Nemci so se volitve izdržali. Kdaj neki pride za našo belo Ljubljano čas, da nemškutarska stranka se ne bo več upala mešati v mestne zadeve?

Včeraj so bile v **državnem zboru** volitve v nekatere odseke, potem se je začela debata o postavi o zavarovanji živinske kuge. Zdaj bo ta teden zbornica imela vsak dan seje. Konci tedna bo debata o vojaški postavi. Takrat se bo pokazalo, ali bodo liberalci ostali verni temu, kar so svojim volilcem obetali in se uprli vladnim predlogom. Mi ne verjamemo, najbrže se bodo udali.

Legalizirski odsek je vladne predloge, o omejenji notarskega legalizovanja do 100 gl., izročil posebnemu komiteju petih udov v presojo. Sodi se, da bo vladni predlog zavržen in se državni zbor izreče za popolno odpravo posilnega legalizovanja. S tem bo gotovo ljudstvu mnogo sitnosti in stroškov odvzetih.

Vojni budget za prihodnje leto bo znašal

baje 94,249.000, med tem ko letošnji znašale 90,236.307 gl. Za gotovo pa se še ne vé, koliko bo znašal vojni budget, ker se še niso vsi ministri za zgornji znesek v ministerskem svetu določili.

Izmed 40 delegatov, ki jih voli zbornica poslancev, bode gotovo večje število konservativnih nego jih je bilo prošlo leto. Sledeče dežele bodo gotovo konservativno volili: Dalmacija 1, Galicija 7, Kranjska 1, Solnograško 1, Moravska 4, Tirolsko 2, Vorarlberško 1, skupaj 17 delegatov. V sledečih deželah bodo pa gotovo ustavoverci izvoljeni; Spodnji Avstriji 3, Zgornji Avstriji 1, na Štirnem 2, Koroškem 1, v Šleziji 1, Istriji 1, Trstu 1, skupaj 11 mandatov. V družih deželah se pa ne ve kakšen bo izid volitev in bo v mnogih krajih lahko vlada odločila s svojim vplivom. Najvažnejši je, kakšen bo izid na Českem. Česka ima v državnem zboru 45 avtonomistov in 47 ustavovercev, toraj samo za dva mandata razločka. Tu bo slučajna nenavzočnost 3 ali 4 poslancev lahko odločila večino na eno ali drugo stran. Mogoče je pa, da se naredi, kakšen kompromis med českimi poslanci za stran teh volitev. Česka voli 10 delegatov, največ iz med cislajtanskih kronovin. V Bukovini bodo pa odločili glasovi ministrov Horsa in Stremajera; delegata za Gorico-Gradiška pa najbrže žreb, ker sta dva poslanca konservativna, dva pa ustavoverna.

Ogerska poslanska zbornica je sprejela vojno postavo z 205 glasi proti 158. Za postavo je dovoril med drugimi Jokai, ki je s čudovito natančnostjo preračunal, da čez 5 let izbruhne splošna evropska vojna. Ker bodo pa takrat ravno volitve v ogerski državni zbor, bi bile takrat tri krize; vojna, parlamentarna in vladna, če bi se postava le na pet let govilila. Res čudno bi bilo, da bi po taki temeljiti razložbi parlament se ne odločil za postavo.

Vnanje države.

Zadnji čas se je po novinah mnogo bralo o odstopu **Gorčakova**, zdaj se pa od ruske strani ti glasi preklicujejo. Najbrže ruski car še ne bo tako hitro odpustil svojega starega in vernega svetnika, kakor Nemci in Angleži žele. Zadnje dni se je mnogo pisalo po

novinah, da Rusija vpelje reforme, da odpravi sedanje gubernije in cesarstvo razdeli na 8 carskih namestnij, imenoval se je že odkritja ruskega parlamenta in predsednik prvega parlamentarnega ministerstva. Ker pa ruski listi teh stvari ne omenjajo, jih še dosti ne verujemo.

Danes so sklicane **francozke** zbornice v Parizu. Zadnje dni so se slišali glasi o blizkej ministerske krizi na Francozkem. Zdaj se je pa položaj zboljšal in sedanji ministri ostanejo.

Cortes, **španjski** državni zbor, je do 5. decembra vsled kraljeve ženitbe odložen. Prej nego se je razšel, je izvolil komisijo, ki ima nadvojvodinji Kristini čestitati. Grofinja Montijo, mati bivše francoske cesarice Evgenije 23. t. m. je umrla v Madridu.

Kölnski in berlinski listi so prinesli mnogo novic, da **Rusija** zbira vojno v privislških gubernijah. Te vesti so bile po petrogradskih oficijoznih novinah preklicane. Pozneje so jih tudi manjši poluvladni nemški provincijalni listi ovrgli. Veliki berlinski listi jih pa niso preklicali, po tem se sodi, da so bile nemški vladi po godu. Nemška vlada hoče zopet pomnožiti vojsko, za kar pa potrebuje dovoljenja državnega zbora. Ta se pa že dalj časa vladi nekaj po robu postavlja, zato je vlada sklenila ga z ruskimi vojnimi pripravami postrašiti da bi se rajši udal, in razširila podobne glasove.

Bolgarska skupščina je sklenila vpo-trebljevati bolgarski jezik v debatah, zapisniki se bojo pa preložili tudi na turški in grški jezik. Tako bodo v Bolgariji imeli vsi jeziki enako pravo, med tem, ko je v Avstriji pogrešajo.

Novemu **laškemu** ministerstvu je Cairoli predsednik, ob enem minister vnanjih zadev; Depretis je minister notranjih zadev, Magliani financev, Baccarini javnih del, Desantis nauka, Villa prava, Bonelli vojske in Acton marine. Kmetijski minister je Miceri. Zdaj so Italijani za en par mescev zopet z ministri preskerbljeni.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 25. novembra. Grof Barbo bil je danes dopoludne vsled želje njegove rodbine fotografiran, popoludne ob 1/2 3. uri pa so ga prenesli v črno zagrnjeno in razsvitljeno šotensko farno cerkev, kjer je c. kr. dvorni kaplan kot rojak obdan od obilne asistence opravil mrtvaške molitve in truplo blagoslovil. Truga bila je vsa zakrita od prekrasnih vencev, ki so mu jih darovali njegovi prijatelji in častilci v znamenje prijaznosti, spoštovanja in ljubezni. Razun že zadnjič omenjenih vencev kinčal je trugo tudi lavorov venec tukajšnjega vseučiliškega društva „Slovenije“, venec českega kluba in še nekaj drugih od privatnih oseb podarjenih vencev. Državnih poslancev se je bilo zbralo prav obilno, izmed ministrov pa sta bila navzoča Prazak in Stremajer. Tudi plemstva in družega ljudstva je bilo prav toliko prišlo, da je bila cerkev skoraj polna.

Po končanih molitvah in nemškem petji so zapeli tudi vseučilišniki društva „Slovenije“ milo nagrobnico „Blagor mu itd.“, ki je vsem navzočim globoko v srce segala, kar so javno pripoznali celo nemski liberalci, dasi besed te ginjive pesmi niso umeli. Tudi to je bilo za Dunajčane nenavadno, da je pobožna soproga, ki je celo dopoludne klečala pri mrtvaškem odru ter preljubljenemu možu vedno gledala v obledeli obraz, bila tudi pri blagoslovljenju trupla v cerkvi in ga s svojim sinom in dru-

gospod tudi in stradal menda ne bom. To so bile moje misli in ostal sem ne le tisti dan, ampak cele tri dni, in gospod župnik je bil ranjki Lovro Pintar.

Zakaj sem tako dolgo ostal? Zavoljo romantičnega kraja ne, še manj zavoljo dobre jedi in pijače. Vse to ni bilo nič proti temu, kar sem zvedel z njegovih ust in videl v knjigah, katerih mi je prinesel na mizo cele kupe. In zakaj sem gospoda tako pazljivo poslušal pri mizi in tudi na sprehodih po senčnih krajih med strmim, a zelenim gorovjem? Zato, ker mi je odprl čisto nov svet, slovenski svet. Kako mi je pa tudi bral (takrat še prepovedano) Vodnikovo „Ilirija oživljena“, Preširnov „Krst pri Savici“, Tomanove in njegove gospe pesmi itd. itd. Kako mi je pokazal zgodovino z vse drugačne strani nego smo se je učili mi! Moja ponosnost na znanje zgodovine in odlični red v spričalu o nji se je kar sesedla. Kaj sem jaz prej vedel o Slovanih, kaj celó o slovenskih pesnikih in pisateljih! Kar sram me je bilo, ko me je župnik popraševal, če o tem in onem kaj vem, pa nisem mogel nič povedati mu. Slednjič me praša:

„Dr. Bleiweisa bote vendar poznali?“

„O, tega pa, tega“ — se zlažem jaz, ker me je bilo že preveč sram take nevednosti.

„No, kaj pa je?“ — poprašuje dobrovoljno nalašč.

„Trgovec na velikem trgu pred rotovžem“ — je moj odgovor, da bi se spravil iz zadrege.

„Ha ha! To je šola, to! No, pa saj vi niste krivi tega. Le pridno se učite in ne pozabite matere Slave. Prav vesel bom, če sem vam odprl drug obzor in spravil vas na drugo pot. Mi smo Slovenci, svoje matere ne smemo za tajejati. Vsak, kdor to stori, je odpadeneč, renegat, ravno tak kakor tisti ki svojo vero zataji.“

Čez tri dni sem se poslovil od blagega gospoda, ki me je še debele pol ure daleč spremil, s čutjem spoštovanja, kakoršnega do tje nisem imel še do nobenega človeka. Solze so se mi vlijele z oči, ko sem se pripognil, da bi mu poljubil roko; a on, to čutivši, me objame in poljubi na čelo rekoč:

„Bog s tabo! Bodi mi zvest sin matere Slave!“

Tem besedam pripne še vabilo na počitnice družega leta, a jaz sem to komaj slišal in še čutil ne, da mi je tudi par goldinarjev v roke stisnil. Se ve, kaj bo to v primeri z onim, kar je vse tri dni pri njem vžil moj duhl

gimi sorodovinci spremila na kolodvor južne železnice, kamor so se za njimi peljali tudi državni poslanci slovenski. Tam so dejali trugo z vsemi venci vred v poseben voz ali vagon, ki se je z današnjim večernim vlakom odpeljal proti mili domovini. Ravno s tem vlakom so se odpeljali tudi ranjkega brat, supruga in sin, ktera poslednja pri svojem prihodu na Dunaj, kjer sta hotela pri njem ostati 3 mesece, pač nista mislila, da se bosta že čez dobrih 14 dni v tako žalostnih okoliščinah zopet vrnila domu. Vrli značaj in iskreno rodoljubje ranjkega je bil vsem dobro znan, zato o njem ne govorim obširneje, ampak rečem le to, da bode grof Barbo pri narodu slovenskem in v zgodovini njegovi vedno ostal v blagem spominu.

Na Gorenjskem 26. nov. 1879. Znano je gotovo bralcem Vašega lista, da so česki poslanci naredili nek memorandum o enakopravnosti českega jezika v šolah in uradih. Zdaj zvemo, da so Čehi v tem pismu do Njih veličanstva tudi zahtevali, da se sedanja sistema na praški univerzi, po kateri se postavljajo tujci za profesorje, premeni in s časom vse stolice na vseučilišči napolnijo z domačini. Pod prejšnjimi vladami se je mnogo nemških učenjakov poklicalo na avstrijska vseučilišča iz Prusije in drugih ne avstrijskih nemških dežel. Ni se gledalo na to, da so si s tem naši Nemci in nemškutarji, ki se vedno bahajo, da so oni jedini kulturni narod v Avstriji, sebi dali jako slabo spričevalo znanstvene sposobnosti. Da se je tako godilo, se ne čudimo. Ustavoverci se vsak način hoteli pogaziti Slovane. Glavni njih namen je bila vedno germanizacija nemških narodov v Avstriji. Ker se pa sami niso čutili dovolj silne, so Nemce z „rajha“ klicali na pomoč. Dognana stvar je, če tudi Nemci sami še nočejo priznati, da slovanski element, zlasti česki, v znanosti presega nemškega v Avstriji. Da Nemci zunaj našega cesarstva daleč presegajo nas Slovane v kulturi, tega noben pameten človek ne bo tajil. Se ve, da je pri tem treba ogledati razmere, pod katerimi so oni živeli in pod katerimi smo mi in še živimo.

Vsa boljša literarna dela nemška prihajajo z Nemčijo in so pisana od nemških učenjakov izvan Avstrije. Če pogledamo strokovnjaške nemške znanstvene liste, skoro vsi izhajajo v Nemčiji in spisi iz peres avstrijskih nemških učenjakov so v njih bele vrane. Tako avstrijski, Nemci, ki si prisvojajo duševni primat nad avstrijskimi narodi, nimajo niti enega matematičnega strogo znanstvenega lista, ko ga imajo Čehi českega v Pragi. Ti Nemci so pa hoteli vsa vseučilišča razun (v Galiciji in še mnogo drugih višjih šol vzdrževati z nemškim jezikom; to je vsakemu vidno, da je nemogoče. Zato so pa segli po nemških učenjakih. „Zakaj pa ne po slovanskih?“ bo morda kdo vprašal, „saj imajo Čehi vendar že dovolj izobraženih slovanskih mož?“ Bali so se, da bi ti možje med dijake ne zasejali kaj slovanskega duha in jim otežili germanizacijo. Posebno jim je pri srci, da bi praška univerza razširjevala germanizacijo med češkimi Slovani; to se lahko prepričamo vsak dan, če beremo nemške ustavoverne liste. Zakaj se tako branijo českega vseučilišča? Mar ne zato, ker bi gradilo pot ponemčenju? Ravno v Pragi so nastavili največ pruskih profesorjev, da bi se vsaj česki učenci prepričali o velikosti nemške kulture in postali njeni razširjevalci in izdajalci slovanstva.

„Kakšna nesreča je pa toraj, če so se nastavljali nemški učenjaki na avstrijska učilišča!

Saj smo tako pridobili še več znanstvenih moči v deželo“, bo morda kdo mislil. Da, nesreča je to za Avstrijo in Slovanstvo. Če tudi pruski Nemci z našimi nimajo v znanosti skoraj nobene vzajemnosti in jih daleč prekosse, je pa vsem lastna mržnja do Slovanov. Zraven je pa v Prusih nek sovražen čut do Avstrije. Z nemško učenostjo ti nemški učenjaki razširjajo neki pruski duh med avstrijsko mladino in jo pripravljajo za Nemčijo. Saj že velik privoz nemških literarnih del iz rajha močno pospešuje veliko nemško idejo med Avstrijanci. Kakšni nasledki, izvirajo iz tega vrivanja pruskih učenjakov, smo videli že lani na Dunaji, ko je že ustavoverna vlada neko nemško dijaško društvo razpustila, ker je razširjevalo protiaustrijske tendence. Prusijanski duh, ki ga mladini vcepljuje ti nemški pionirji, ta avantgarda Nemčije, v srca avstrijske mladine, spodkopava avstrijski patriotizem in udanost do cesarske hiše. Če pa mladina izgubi domoljubje avstrijsko, bo to imelo nevarne nasledke za našo državo.

Pa tudi posebnih znanstvenih kapacitet mi ne dobivamo iz Nemčije. Z malimi izjemami so to le srednje moči, ki bi se lahko dostavile z Avstrijanci, če bi se Slovani malo bolj v poštev jemali. Zgoraj smo omenili, da ima nemško cesarstvo nad 20 vseučilišč in še mnogo drugih višjih šol, tako lahko vse boljše učne moči doma drži in le slabše k nam pošilja. Tako mi tudi v znanstvenem obziru nismo nič na boljem s temi Prusi.

Zato je popolnoma opravičeno zahtevanje Čehov, da se ta sistema vsiljevanja tujih učenjakov na naše više šole premeni. Na Českem in tudi drugod med Slovani se vedno množe znanstvene moči, ki bodo lahko dostavile tuje. Če se nemški listi jeze na tem in trdijo, da med Čehi ni sposobnih učenjakov za učiliščne profesorje je to le izmišljotina in pišejo za to, ker jim je bolj za germanizacijo nego za znanost in avstrijsko domoljubje mar. Za nas avstrijske Slovane bi pa bilo tudi mnogo pridobljeno, ko bi se na vseučiliščih več Slovanov nastavilo, ker to bi imelo dober vpliv na mladino, ki bi se od svojih učiteljev zraven znanosti navzela ljubezni do Avstrije in Slovanstva, zato želimo, da bi česki memorandum imel vspeh. Tudi če hoče Avstrija svojo kulturno misijo na izhodu izpolnovati, mora gojiti slovansko čutje in znanosti na podlagi slovanskih jezikov tudi v svojih deželah. Germanizacija v orientu ne bo rodila dobrega sadu.

Domače novice.

V Ljubljani, 29. novembra.

(Sprejem *Khunovega* polka v Ljubljani) bil je res velikansk. V sredo večer se je brezštevilna množica ljudstva zbrala na kolodvoru, kjer je došle vojake župan pozdravil v imenu Ljubljane, deželni glavar pa v imenu dežele. Vrli polkovnik Prieger se je zahvalil. Potem so marširali vojaki v mesto med veselo godbo in navdušenimi živio-klici. Na čelu so jim jahali od vsacega društva po en jezdec. Pred Tavčarjevo hišo je bil postavljen krasen slavalok, tam so vojake z bakljami čakali sokolovci, veterani, požarni stražniki in rokodelci. Gosp. Grazeli je polk v slovenskem jeziku pozdravil, gospodična Jamšekova pa je zastavo polkovo okinčala s srebrnim vencem, kterelega smo že omenili. Potem so čitalniški pevci zapeli, pa se ni nič slišalo, tak šunder je bil, gnječa pa taka, da je le čudo, da jih niso en par stlačili. En otrok je bil menda nekoliko poškodovan, sicer se ni nobena nesreča zgodila. Potem so

vojaki marširali skozi lepo razsvitljeno mesto v kosarno počivat. — V četrtek zvečer pa je bil polk v starem strelišču pogostén. Pri oficirskem banketu so se govorile razne napitnice, nemške in slovenske, da nam ni vseh moč omeniti. Polkovnik Prieger je žel pohvalo, ko je rekel: „mi sami za-se nismo nič, ampak smo le izrastek narodove moči.“ Dr. Zarnik je v slovenski besedi dokazal, kako lepo se vjema zvestoba do naroda in do cesarja, ter vojake pozval, naj bodo zvesti narodu in domovini, kakor so cesarju, ker značsjen mož bo povsod svojo dolžnost spolnil, kamor ga postaviš. Govorili so še župan, deželni glavar, major, stotnik Drevik, Arko, dr. Kraus, Dežman. Ko so više glave odšle, smo se pri polkovi godbi malo zasukali. Tudi v Trstu so bili naši junaki slovesno sprejeti po tamošnjih narodnjakih in dobili laborov venec. Od Trsta sem je bila vsa pot polku slavna, na večih postajah so jih pozdravljale deputacije in vojaki so bili pogosteni. Zastava je imela toliko vencev, da jo je prapornik komaj nosil. V Ljubljano je prišlo veliko unanjih ljudi čakati kterelega svojih.

Včeraj popoldne je vojaška godba igrala v „zvezdi“, zvečer pa je bil obhod mesta z godbo (zapfenstreich). Vse je bilo navdušeno po godbi, ktere že tako dolgo slišali nismo. Danes je polk odrinil na Dunaj, kjer mu tudi pripravljajo slovesen sprejem. Pri odhodu je bilo na kolodvoru zopet vse živo, čeravno to ni bilo na programu slovesnosti. Častniki in vojaki so vsi trdni in zdravi videti, ne pozna se jim skoro, kaj so prestali v Bosni, ktere zemlja pokriva marsikterelega izmed njih. Dunajčanom bodo te krepke postave gotovo všeč.

V službo

se sprejme v gospodarstvu in kmetijstvu izurjen služabnik, ki se zamore izkazati z dobrimi spričali.

Natančneje o tej reči se izve pri vredništvu „Slovenca.“ (2)

Pet Božičnih pesem

izdanih po gosp. Leop. Cvek-u ter oznaženih lansko leto osorej se še dobiva in sicer v katoliški bukvarni in pri gosp. M. Gerberju v Ljubljani.

Denarstvene cene 25. novembra.

	Denar.	Blago.
Državni fond.		
5%, avstrijska papirna renta	68.35	68.45
5%, renta v srebru	70.65	70.90
4%, renta v slatu (davka prosta)	80.85	79.65
Srečke (lozi) 1854. l.	122.—	122.50
„ „ 1860. l. celi	127.60	127.—
„ „ 1860. l., petinke	130.—	130.50
Premijski listi 1864. l.	165.50	166.—
Zemljiščne odveznice.		
Štajarske po 5%	99.75	100.50
Kranjske, koroške in primorske po 5%	96.50	97.50
Ogerske po 5%	84.—	85.—
Hrvaške in slavonske po 5%	99.—	92.—
Bedmograške po 5%	84.50	85.25
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	841.—	843.—
Unionske banke	93.25	94.—
Kreditne akcije	268.20	268.40
Nižoavstr. eskomptne družbe	810.50	820.—
Anglo-avstr. banke	134.—	134.20
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 glđ. a. v.	172.50	173.—
Tržaške „ 100 „ k. d.	119.—	120.—
„ „ 50 „ „ „	61.—	63.—
Budenske „ 40 glđ. a. v.	39.50	40.—
Salmove „ 40 „ „ „	48.50	49.—
Palfi-jeve „ 40 „ „ „	36.50	36.75
Clary-jeve „ 40 „ „ „	37.50	38.—
St. Genois „ 40 „ „ „	48.—	42.50
Windischgrütz-ove „ 20 „ „ „	30.—	38.—
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	3.80	31.20
Srebro in slato.		
Cen. cekini	5.54	5.56
Napoleon's or	9.32	9.34